

Zigmas
Zinkevičius

Senosios Lietuvos valstybės vardynas

Mokslo ir enciklopedijų
leidybos institutas
Vilnius 2007

Turinys

Pratarmė 7

[vadas I: Apie vardyną 9

Jo ištyrimas 9, pseudomokslinė rašliava 9, senovės lietuvių dvikamieniai asmenvardžiai 10, jų trumpiniai ir pravardinės kilmės vardai 10, pavardžių atsiradimas 10, paveldėti vardai ir atneštiniai krikštavardžiai 11, atspindėjimas svetimkalbiuose istorijos šaltiniuose 12, šių tyrimo sunkumai 12, apie pseudomokslinę vardų analizę 12

[vadas II: Senieji lietuvių (baltų) ir gudų (slavų) santykiai 15

Lietuvių vardyno raidos sąsaja su baltų slavėjimo vyksmu 15, slavų skverbimasis į baltų žemes 15, variagai ir Rusios valstybė 17, Rytų apeigų krikščionybės vaidmuo, baltų substratas 18, lietuvių protėvių sąlytis su slavais 19, Lietuvos valstybė 19, slavakalbiai ir lietuviakalbiai gyventojai 20, Rytų krikščionybės atspindžiai šių dienų lietuvių kalboje ir vardyne 22, gudai ir Lietuvos valstybė 23, istorijos iškraipymai 24

Geografiniai vardai 25

Etonimas *Lietuva* 25

Ankstyvieji paminėjimai 25, vardo lietuviškoji (su *ie*), *latviškoji* (*ei*) ir slaviškoji (*i*) tradicijos 26, etimologiniai samprotavimai: ankstyvieji 28, hidroniminė hipotezė (*Lietauka–Lietava*) 28, etnonimo senumas 33, pirmąsietis lietuvių materialinės kultūros lokalizavimas ir Lietuvos vardo plėtra 33, slavakalbiai gyventojai ir gudų tautos kilmė 33, Lietuvos valstybės užuomazgos 37, valstybės kūrėjai (lietuviakalbiai) ir slavakalbių indėlis 37

Miesto tipo ir kitos svarbiosios gyvenvietės 39

Vilnius 39, Trakai 40, Kernavė 41, Ašmena 41, Deltuva 41, Eišiškės 42, Kaunas 42, Kėdainiai 42, Krevas (Krėva) 42, Lyda 43, Maišiagala 43, Medininkai 43, Minskas 44, Šalčininkai 44, Vievis 44, Gardinas 44, Naugardukas 44

Vandenvardžiai 45

Nemunas 45, Neris-Vilija 45, Merkys 45, Beržūna-Berezina 46

istoriniai asmenvardžiai 47**Didieji kunigaikščiai 47**

Mindaugas ir jo sūnūs 47, Traidenis 49, Butigeidas (Butigeidis),
Budivydas ir Pukaveras 49, Vytenis 49, Gediminas 50, Jaunutis 50,
Algirdas 50, Kęstutis 51, Jogaila 51, Vytautas 52, Skirgaila 53,
Švitrigaila 53, Žygimantas 53

Kunigaikščiai 54

Daumantas 54, Dausprungas 55, Gerdenis 55, Kaributas 55,
Karigaila 55, Kari(j)otas 56, Kęsgaila 56, Lengvenis 56, Liubartas 56,
Man(t)ivydas 57, Norimantas (Narimantas) 57, Skirmantas 57,
Tautvilas 58, Treniota 58, Vaidotas 58

Didikai 58

Daugalas 58, Daugėla 59, Daugirdas 59, Dovainas 59, Eimantas 59,
Gedgaudas 60, Gintautas 60, Ginvilas 60, Gostautas (Goštautas) 61,
Jomantas 61, Man(ti)girdas 61, Mant(i)vilas 62, Mažeika 62,
Man(i)gaila 62, Man(i)vydas 62, Norbutas (Narbutas) 62,
Rad(i)vilas (Radvila) 63, Sangaila (Sungaila) 63, Vainys (Vaina) 63

Baigiamosios pastabos 65

Sutrumpinimai 66

Cituojamos literatūros ir šaltinių sąrašas 68

Имена собственные древнего литовского государства

Резюме 71

Index of Proper Names of Ancient Lithuania

Summary 79

Visų nagrinėjamų vardų (vietovardžių ir asmenvardžių) rodyklė 86